

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 140 K
mesечно 10 .
za izozemstvo . . . 160 .
Oglasi za vsak mm višine
stolpe (58 mm) . . . 4 K
mali oglasi do 30 mm
stolpe (58 mm)

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/II
Telefon št. 72
Upravništvo:
Cvetkova ulica št. 4
Telefon št. 26
Račun iz. pošt. ček. urada
šte. 11.842.

Ukaz o razdelitvi na oblasti

MEDJIMURJE PRIPADE MARIBORSKI OBLASTI.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Nocoj se
kralj pelje skozi Subotico, kjer ga pri-
čakuje minister Laza Marković, da mu
predloži v podpis ukaz o razdelitvi
kraljevine na upravne oblasti. Vseh
oblasti je 23 in sicer:
1.) Beograjska s sedežem v Beo-
gradu;
2.) Zagrebška v Zagrebu;
3.) Ljubljanska v Ljubljani. K njej
spadajo mesta Ljubljana, politični okrajji
Domolj, Kamnik brez občin Motnik,
Trojane in Spitalič, Kočevje, Kranj z Je-
terškim, Krško, Litijska, Ljubljanska oko-
lica, Logatec, Novo mesto, Radovljica,
jedna okraja Brežice in Sevnica, občine
Veliki kamen in Mrčna sela iz sodnega
okraja Kozje in sodni okraj Laško ra-
ven občine sv. Rupert.
4.) Mariborska oblast s sedežem v Ma-
riboru. K njej spadajo mesta Celje, Ma-
ribor, Ljutomer, Ptuj, Prevalje, Slovenj-
gradec, sodni okraj Kozje brez občin
Veliki kamen in Mrčna sela, sodni okrajji
Celje, Vransko, Gornji grad, Šmarje, iz
sodnega okraja Laško občina sv. Rupert,
sli polit. okraja kamniškega občine Mo-
stnik, Trojane in Spitalič; dalje Prekmurje
in celo Medjimurje.
5.) Primorsko - krajiška oblast v
Ljubljani;
6.) Osječka v Osijeku;
7.) Sremska z Zemunom s sedežem
v Vukovaru;
8.) Bačka v Novem Sadu;
9.) Poljavska v Smederevu;
10.) Podrinska v Šabcu;
11.) Valjevska v Valjevu;
12.) Šumadinska v Kragujevcu;
13.) Moravska v Čupriji;
14.) Poževarška v Požarevcu;
15.) Timočka v Zaječaru;
16.) Niška v Nišu;
17.) Vranjska v Vranji;
18.) Kosovska v Prištini;

19.) Skopska v Skoplju;
20.) Bregalniška v Štupu;
21.) Bitoljska v Bitolju;
22.) Raška v Čačku;
23.) Užička v Užicah;
24.) Kruševačka v Kruševcu;
25.) Zetska na Cetinju z Boko Kotor-
sko;
26.) Splitska z otokom Krkom v Splitu;
27.) Dubrovniška v Dubrovniku;
28.) Tuzlanska v Tuzli;
29.) Sarajevska v Sarajevu;
30.) Mostarska v Mostaru;
31.) Travniška v Travniku;
32.) Vrbaska v Banji luki;
33.) Bihačka v Bihaču.
Uredba določa, da se moreta dve ali
več oblasti spojiti v eno večjo, ako ne
presega skupno število prebivalcev 800
Hsoč. O tem odločajo dotične oblastne
skupščine. Za merilo prebivalstva je me-
rodajno ljudsko štetje od 1921.
V prvih petih letih odkar stopi ta ure-
dba v veljavo, morejo se poedini srezji od-
cepiti od ene oblasti in priklopiti drugi,
ako to sprejme samoupravno zastopstvo
dotične oblasti, kateri želi srez pristopiti,
in odobri ta pristop notranji minister s
pristanom ministrskega sveta. Po pre-
teku pet let pa se more takšna sremem-
ba izvršiti le z zakonom. Spremembo ob-
lasti in Hercegovini odreja ob-
lastna skupščina z dvetretjinsko večino
v mejah čl. 95. ustave.
Okrugi, županije, okrajji in kotari osta-
nejo, v kolikor jih ne izmenjuje ta raz-
delitev na oblasti.
Naredba stopi v veljavo z objavo v
«Službenih Novinah» (torej z dnem 28.
aprila.
Vlada je poleg ukaza pripravila za-
konski predlog o novi razdelitvi, da ga
sprejme skupščina, ki naj tudi izvede
spremembe, ki jih smatra za potrebne.

Oster nastop Anglije proti Franciji

LYOYD GEORGE NAPOVEDUJE SESTANEK PODPISNIKOV VER- ZAJSKEGA MIRU.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Anglijski
listi so večeraj priobčili oficijozno noto,
v kateri naznanja Lloyd George, da
se smatra v angleških krogih grožnja
z izolirano akcijo od strani Francije
kot resna nevarnost in da je ta grož-
nja izzvala ostro kritiko in splošno
vznenmirjenje. Toda tudi ako bi Fran-
cija odšla iz Genove, bi konferenca
trajala dalje. Lloyd George bi se sicer
povrnil v London, a zahteval bi od
spodnje zbornice zaupnico glede kon-
ference in odšel nato nazaj v Genovo.
Angleška javnost stoji še vedno vsa
pod vplivom Poincaréjevega govora v
Bar-le-Duc, ki ga smatra kot iziva-
joč bojni klic, naperjen ne toliko proti
Nemčiji in Rusiji kakor proti Angliji
sami. Časopisje beleži zato z očitnim
zadostženjem odločno izjavo Lloyd Ge-
orgea, da bo genovska konferenca
nadaljevala svoje delo, tudi če jo
Francija zapusti. Listi poudarjajo, da
bo dobil Lloyd George še impozant-
nejšo zaupnico nego zadnjič, če bo
stopil pred parlament sedaj.
Konferenca podpisnikov verzajske
pogodbe.
Genova, 26. aprila. (Izv.) Lloyd Ge-
orge je danes po svojem tujniku sp-
ročil, da smatra večina zaveznikov za
potrebno, da se sestanejo zastopniki
vseh signatarnih držav verzajske po-
godbe, da razpravljajo o odredbah, ki

jih je Poincaré naznanil v svojem go-
voru. Anglija se zaveda dalekosežno-
sti teh odredb ter smatra, da se mo-
rajo o njih informirati vsi zavezniki.
Nemški kancler o francoski grožnji.
London, 26. aprila. (Izv.) Genovski
poročevalec «Daily Express» je na-
prosil nemškega državnega kanclerja,
naj pove svoje mnenje o grožnji Poin-
caréja, da bo Francija sama nastopila
proti Nemčiji. Dr. Wirth je odgovoril,
da je po njegovem mnenju v smislu
mirovne pogodbe nemogoče, da bi
Francija na lastno pest odredila sank-
cije. Dr. Wirth je nadalje izjavil, da
ne obstoji nikak tajni dogovor z Ru-
sijo, niti kaka tajna klavzula. Vsa
pogodba se je objavila.
Bojevitvo razporeženo v Parizu.
Pariz, 26. aprila. (Izv.) Po vsem Pa-
rizu so bili danes razširjeni proglaš-
jalistov, ki velijo med drugim, da
mora Francija takoj vkorakati v Nem-
čijo ter zasesti mesta ter tako dobiti
v roke jamstvo za plačilo reparacij.
Zanimivo je, da se obraba časopisje
enako ostro tudi proti Avstriji. Na
posledju lista «Petit Bleu» je bil na-
lepljen lepak, ki veli: «Naj jim na-
pravimo dobrega karkoli in kolikor-
koli, Avstrijci bodo ostali boches. Ako
jim posodimo milijone in milijarde,
stavili jih bodo Nemcem na razpo-
lago.»

Iz ministrskega sveta

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Danes se je
vršil ministrski svet, na katerem so bili
podpisani razni ukazi. Odločeno je tudi,
da odpotuje minister pravde Laza Mar-
ković v Subotico, koder mimo potuje
kralj v Pariz, in mu pri tej priliki pred-
loži v podpis ukaz o upravni podelitvi
zemlje na oblasti.

Seja finančnega odbora

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Finančni
odbor je razpravljal o budžetu minist-
stva za socijalno politiko. Govorila sta
poslanca Milan Pribičević in Kukovec.
Debata se jutri nadaljuje. Zakonodajni
odbor je razpravljal o amandmanih za
dvanajstine za maj in juni. Muslimanski
klub je zahteval, da se upošteva muslim-
anska zahteva po izplačilu 90 milijon-
ov dinarjev za ureditve bosanskih beg-
lukov. Minister Trifković je, kot zastop-
nik ministrov Pašića in Marinkovića iz-
javil, da predloži to muslimansko zahte-
vo finančnemu odboru.
Snorec je bil nadalje amandma poslan-
ca Sečurova, ki je zahteval, da se odpi-
šejo kazni vsem onim, ki so bili kazno-
vani zaradi nedovoljenega zganjekuha in
da se ustavijo vsi tozadevne še neresene
preiskave, krivci pa da imajo plačati sa-
mo navadno takso.
Končno so zemljoradniki zahtevali, da
se ukine ministrstvo za izenačenje za-
konov, čemur je nasprotoval minister
Trifković, ki je izjavil, da je ministrstvo
potrebno in da je njegov proračun itak
zmanjšan za dve petini.
Beograd, 26. aprila. (Izv.) Finančni
odbor je določil kredit 30 milijonov di-
narjev za nadaljno zgradbo prog v po-
dročju železniških direktij zagrebske,
beograjske in subotičke.

Ruski odgovor na zavezniško protestno noto

OSTER NAPAD NA POLJSKO. — POLJSKO STALIŠČE.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Sinoči poz-
no zvečer so Rusi izročili že pred dnevi
naznanjeni protest sovjetske vlade proti
noti zaveznikov na nemško delegacijo z
dne 18. aprila 1922. Formelno je nota
protestna nota naslovljena na Poljsko,
kar je razumljivo, ako se prebere prvi
del protestne note, ki je sestavljena v
zelo ironičnem tonu in iz katerega se da
razumeti tudi Skirmuntovo stališče pri
razpravi dne 18. aprila. Nota se glasi:
«Ali je namera, vsled katere so signa-
turne sile poslale Nemčiji noto, ki poziv-
lja Nemčijo, naj se na konferenci ne ude-
ležuje razprav o vprašanju glede Rusije,
opravičena ali ne, vendar menim, da bi
moralni ti vzroki povzročiti, da se tudi
Poljska ne bi več udeleževala teh raz-
prav. V pogodbi, ki se je dne 18. marca
1921 sklenila v Rigi med Poljsko in Ru-
sijo, so rešena vsa vprašanja, ki internir-
ajo ti dve državi, na način, ki je bolj
konkreten in končnovečaven kot rapal-
ska pogodba med Nemčijo in Rusijo od
16. aprila 1922. Obenem si ne morem
kaj, da ne bi opozoril na to, da je zelo
čudno in nerazumljivo, ako hoče sedaj
država, ki je brez pridržkov de iure pri-
poznala sovjetsko vlado in z njo skle-
nila pogodbo, oropati drugo stranko pra-
vice, sklepati pogodbe z drugimi drža-
vami.»
«Sovjetska vlada je vsled tega prisil-
jena, da smatra to stališče kot atentat
na suvereno vlado Rusije ter kršitev v Ri-
gi dne 18. marca 1921 med Rusijo in
Ukrajino na eni strani in Poljsko na dru-
gi strani sklenjene pogodbe, ki jo je dne
30. aprila 1921 ratificirala poljska narod-
na skupščina. Nadalje pomenja to stali-
šče kršitev dogovora, ki se je dne 30.
marca 1922 sklenil med Rusijo, Poljsko,
Estonsko in Litvansko in v katerem se
je Poljska svačeno obvezala, da bo na
genovski konferenci ne samo prilagodila
svoje stališče ruskemu, temveč da bo

z vsem svojim vplivom delovala na to,
da se bo ruska sovjetska vlada priznala
tudi od onih držav, ki dosedaj tega še
niso storile.»
«Končno pa je dejstvo, da so sile, ki
so podpisale noto na Nemčijo, od teh
ne spada Poljska ne k Veliki ne k Ma-
li antanti, ima pa pogodbene zveze z
Rusijo, do katere je v ozkih odnošjih
— pridržale svojim vladam pravico, da
ne bodo pripoznale tega zli onega čle-
na rusko-nemške pogodbe, nezalisan
precedenčni primer, ker se smatrajo te
države za upravičene, da razveljavijo
pogodbo, ki se je sklenila med Rusijo in
drugo državo. Ako bi se ta precedenčni
primer uporabljal tudi dalje, bi imeli
Rusi pravico, da anulirajo pogodbe ali
dele pogodb, ki jih je Poljska sklenila
z drugimi državami, ako ne bi bili ugod-
ni Rusiji. Ruska vlada pa ne želi nasto-
piti iste poti, ki jo je pokazala Poljska,
ter izjavlja kategorično, da ne more pri-
znati nobenega primera, da bi pogodba,
ki bi jo Rusija sklenila, potrebovala pri-
znanje ali nepriznanje treh sil.»
Nota, ki je bila izročena Skirmuntu,
je podpisal samo Čičerin.

POLJSKI ODGOVOR.
Berlin, 26. aprila. (Izv.) «Berliner Tage-
blatt» objavlja vsebino note, ki jo bo
Poljska izročila kot odgovor na Čičeri-
novo noto. Poljska smatra, da se ne mo-
re razpravljati o trditvi Rusov, da Polj-
ska ne priznava samostojnosti Rusije
pri sklepanju pogodb. Poljska vlada za-
nikuje dalje eksistenco rške pogodbe iz
leta 1921, ker je pri tem šlo le za za-
pisenik o razgovorih, ki so se vršili v
Rigi, pri katerih je Poljska označila pri-
znanje Rusije de iure kot oportuno.
Kakor se izjavlja v krogih poljske
delegacije, je poljska vlada še vedno
menja, da bi bilo dobro, ako se Rusija
de iure prizna.

Evropska garancijska pogodba

ANGLEŠKI NAČRT. — FRANCIJA PRISTALA NA RAZOROŽITEV? STALIŠČE MALE ANTANTE.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Listi ob-
javljajo načrt desetletne garancijske
pogodbe, po kateri se zaveže vsaka
država, ki podpisuje pogodbo, da se bo
vzdrževala vsakega napada na terito-
rijalno integriteto druge signatarnе
države. Ako bi pa vendarle prišlo do
takega napada, se obvežejo države, da
bodo stavile na razpolago vse svoje
organizacije za mirno rešitev spora.
Lloyd George je pred kratkim sporo-
čil besedilo te pogodbe tudi Schan-
zerju, ki je dal Salalolji nalog, naj pre-
učiti ta načrt.
Na sinočnih pogajanjih med Lloyd
Georgeom in Barthoujem eta govorila

oba državnika tudi o tem vprašanju.
Kakor se zatrjuje, je Barthou znatno
omilil svoje prvotno odklonilno stali-
šče in pristal celo na to, da se sprej-
me v garancijsko pogodbo tudi dolo-
ba o razorožitvi na kopnem. Lloyd
George bo zato obnovil na konferenci
tudi ta svoj predlog, ki ga je bil pr-
votno vsled francoskega odpora opu-
stil.
Danes se je posvetoval o tem vpra-
šanju četvrtini sporazum. Mala antan-
ta smatra vsako revizijo mirovnihi po-
godb za agresiven korak proti sebi in
proti evropskemu miru.

Seja narodne skupščine

RAZPRAVA O PRORAČUNSKIH DVANAJSTINAH.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Seja skup-
ščine se je pričela ob 17. Danes bi bil
moral dobiti poslanec Reinsner v skupšči-
ni odgovor na svoj upit zaradi uradniške
službene pragmatike, odgovor pa je iz-
ostal zaradi ministrove odsotnosti. Skup-
ščina je prešla na dnevni red, debato o
dvanajstinah. Od opozicije sta govorila
poslanca Lazić (zemljoradnik) in Goluh
(socijalist). Prvi je izjavil, da bo glosa-
val proti dvanajstini, ker zahteva redni
proračun, drugi pa je predlagal, da se
v dvanajstine vzejo tudi železniški de-
lavci, ki doslej še niso prejeli draginskih
dodatk, dalje bojnice v Sloveniji, ki po-

trebujejo mnogo več, nego je zanje pred-
videno, in končno, da se izplačajo maj-
ske uradniške doklade, katere v dvanaj-
stinah niso predvidene in za koje, kakor
je trdil, vlada ne kaže pripravljenosti,
da jih izplača. Za njim je govoril nar.
socijalist Deržič, ki je kritiziral promet
in navajal nekatere trditve. Odgovarjal
mu je poslanec Sečurov, ki je izjavil, da
so Deržičeve navedbe napačne in da jih
ovrže z dokazi.
Nato je bila seja zaključena in prihod-
nja določena na jutri predpoldne ob 9.
uri z nadaljevanjem današnjega dnevn-
ga reda.

Okrepljenje Male antante v Genovi

ZANIMIVE IZJAVE DR. BENEŠA.

Genova, 26. aprila. (Izv.) Danes po-
poldne je češki ministrski predsednik in
zunanj minister dr. Edvard Beneš sprej-
el posebnega dopisnika «Riječi» in mu
dovolil naslednji intervju:
Kako ste zadovoljni z afirmacijo Male
antante in Poljske v Genovi?
Mala antanta izhaja iz Genove trdnje-
ša kot kedaj poprej in je popolnoma so-
lidarna medseboj in s Poljsko v vseh po-
bitnih vprašanjih, ki se tičejo naših drž-
av. Naš popolni sporazum je napravil
povsod najgloblji utis in dopuščena mi
bodi trditve, da smo dosegli rešenje kon-
formno svojemu skupnemu programu v
vseh vprašanjih, v katerih je konferenca
sploh mogla dospeti do rezultatov.
Kakšen je položaj Male antante v Ge-
novi?
V svesti si, da tvorijo mirovne pogod-
be temelj obstanka naših držav in v sve-
sti si, da je sporazum med velikimi za-
vezniki najboljša garancija teh pogodb,
smo delali toliko, kolikor so nam dopu-
ščale naše sile, da izlečimo vse divergen-
ce med zavezniki. Rešenja, ki nam jih je
naša politika dopustila v srednji Evropi,
so nam priborila uvaževanje vseh; naj mi
bo dopuščeno pokazati samo na to, da
so nas nam prijazne velesile v enem naj-
kritičnejših momentov konferencie pozva-
le, da sedimo v njihovem svetu.
Kakšni so odnošaji Male antante s
Poljsko?
Kakor sem rekel že prej, nam je
genovska konferenca omogočila, da se
bolj utrdimo vezi, ki nas vežejo s Polj-
sko. Tudi naše sodelovanje, započeto
v Genovi v naših tiskovnih birojih, se
bo nadaljevalo doma. Naši narodi so
bodo tako še bolj medsebojno spozna-
nali in se bodo intrige tako lažje raz-
trikale.

Koliko je istine o nesoglasjih v Mali
antanti na početku konferencie?
Prav nič. Ti glasovi so se res širili
početkom konferencie, toda naša poli-
tika je ista interesu isti in od vsega
početka so naši delegati in strokov-
njaki na konferenci sodelovali spo-
razumno, kolikor je to sploh mogoče,
da ustanove tako linijo zajedniškega
zadržanja. Tako smo dosegli represen-
tativno v komisijah in podkomisijah
ter nam je bilo povsodi dano popolno
zadostženje.
Kakšno je stališče Male antante na-
pram rusko-nemški pogodbi?
Stvarno je vsebina te pogodbe zgolj
ekonomska, vendar zelo politična po
formi, v kateri je bila predana javno-
sti na konferenci. Ta pogodba je na-
pravila veliko škodo uspehu konferen-
ca. Ne morem se dalje izražati o tem
vprašanju, ker zavezniki smatrajo, da
je za konferenco končano. Morem reči
samo toliko, da smo mi složni in da
to tudi ostanemo po konferenci, sedaj
bolj nego prej.
JUGOSLOVENSKO MNENJE O POLO-
ŽAJU.
Genova, Casa della Stampa, 26. aprila.
(Izv.) Položaj konferencie se po izjavi
nekega jugoslovenskega delegata slabša
od dne do dne. Politični eksperti izdelu-
jejo noto, ki odgovarja na ruske proti-
predloge. Nota se bo vsak čas izročila
ruski delegaciji. Njeno stališče je vs-
eskozi odklonilno. Situacija se je poslab-
šala tudi vsled Čičerinovega pisma Polj-
ski, ki se smatra kot nov ofenzivni su-
nek rusko-nemške taktike proti konferen-
ci in vrhuta kot poskus razdvojit čet-
vrtini sporazum (Poljske z Malo antanto)
ter obenem ta sporazum osumiti vred
zavezniški nelojalnosti.

Muslimanska ministra ostaneta v vladi

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Musliman-
ska ministra Vilović in Omerović sta zo-
pet prevzela svoje poste in izjavila, da
ostaneta v vladi ter da upata, da dobita
večino na bližnjem glavnem zboru zaup-
nikov Muslimanske narodne organizacije.
Popoldne sta obiskala obo ministra za-
menika finančnega ministra in ministra
za šume in rudnike Rafajlovića in mu pri-
občila muslimansko zahtevo, da se v pra-
čunski dvanajstine unese izplačilo 90
milijonov dinarjev za ureditve bosanskih
beglukov, češ da je vlada obljubila to
ureditve za proračun za leto 1922. in da
se naj sedaj delni zneski proračunajo v
dvanajstinah.

Pobuna v 48. pešpolku

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Današnja
«Politika» prinosa iz Plevlja v San-
džaku poročilo o pobuni v 48. pešpolku,
ki je etacioniran v Plevlju (v
Sandžaku). Med skoraj izključno hr-
vatskim moštvo se je stvarila prav-
cata zarota na prigovarjanje agitator-
jev, ki so opetovano prihajali v Plev-
lje iz Zagreba in nagovarjali moštvo,
naj popusti službo in se vrne na Hr-
vatsko. (NB. Plevlje leži sredi goratega
ozemlja, nima mnogo prometa in je
mislil na povratek v takšnih okolo-
stih že sama na sebi nesmiselna, ne
glede na stvarni značaj takšne akcije.)
Pred tremi dnevi so se zarotniki dogo-
vorili, da boji 25. april odločilni dan,
ki se naznani s strelom puške na dvo-
rišču vojašnice. Na strel naj se zarot-
niki zberejo v vojašnici ter potem ob-
oroženi zapuste vojašnico. Tako so
25. t. m. res storili. Na dogovorjeni
strel so mnogi vojniki pridrveli na dvo-
rišče in potem zapustili vojašnico. De-
loma izlepa, deloma izgrda pa so bili
potem vrnjeni. Pri tej priliki je bilo
izstreljenih okrog 300 puškinih stre-
lov, ne da bi bile kakšne žrtve. Pre-
gled je dognal, da je bilo za te strele
rabljenih samo okrog 30 pušk, ostale
so bile nerabljene, vendar nabasane z
ostro municijo. Moštvo je tudi sicer
imelo naboje. Moštvo je izjavilo, da ni
imelo namena se upirati vojaški služ-
bi, samo da je hotelo oditi domov.

Beograd, 26. aprila. (Izv.) Današnja
«Politika» je prinela silno pretirano
poročilo o pobuni 48. pešpolka v Plev-
lju. Vaš dopisnik se je informiral na
pristojnem mestu in izvedel, da se je
ponobilo okrog 50 vojniki tega pol-
ka. Izjavili so, da se hočejo vrniti na
Hrvatsko, kjer bodo nadaljevali voja-
ško službo in da jim ni padlo niti na
um, da bi se uprli. Incident je popol-
noma lokalne narave in brez politične
primesi.

Hanaška Slavija : Ilirija 2 : 1 (2 : 1)
Teško delo je imela «Hanaška Slavija», da je dosegla proti «Iliriji» rezultat, s katerim je odnesla prvo zmago na svoji turneji v Jugoslaviji. Pribiti pa moramo takti, da bi morala tekma ostati neodločna, ako upoštevamo igrarje, ki sta nam jo nudila «Ilirija» in «Hanaška Slavija», in ki je bila skozi živahna, odprta in napeta.

Moč gostov leži edine v res prekrasnih obrambi. Zlasti desni branilec in vratar sta pokazala vzoren stil in način igranja. Mirnost in odločnost, s katero čaka njihov vratar na strele, da jih odbije, merata biti vzor vsakemu vratarju. Krilci in napadalci niti od daleč ne dosega višine obrambnega tria. Napadalci se pa odlikujejo s takozvanim «Draufgehertumom», vendar pa z njihovo skupno igrarje nismo bili zadovoljni.

«Ilirija» je bila v prvi polovici mnogo boljča kot v drugi, v kateri je zlasti po četmoma popustila. Napadalci so nam pokazali lepo kombinacijo. Zlasti ona kombinacija — srednji krilec, levo krilo, leva zvezca, desno krilo, center, gol —, iz katere so domači izravnali prvi gol, je bila naravnost klasičen primer za način igranja, da se dosežejo uspehi. Kar se kombinacij tiče, je bil napad «Ilirije» mnogo bolj od onega gostov.

Kakor rečeno, so «Ilirijani» začetkom druge polovice popustili. Izgledalo je tudi, da so že izmučeni. Igrali so skoraj brezmišlno ter podajali žogo vedno le — nasprotniku. Kasneje so se zopet popravili in videli smo po lepih kombinacijah lepe napade, ki pa vsled izredne smole, res smole, in pa deloma tudi vsled nesigurnega streljanja niso imeli vsakej uspeha, da bi tekma ostala vsaj neodločna, kar bi «Ilirijani», ako se upoštevata vsa igra tudi resnično zaslužili. Krilci in branilci niso bili najboljši.

Na eno napako napadalcev «Ilirije» moramo še posebno opozoriti. Vsem je znano, kaj znači Vidmajer za napadalno vrsto «Ilirije». Zato se nam zdi, da se pri tekmah premalo pazi na to, da ne sme ostati brez dela. Vsi napadalci in krilci dajejo vsakemu žogo, samo njemu ne, tako da je tudi pri tej tekmi sicer ne po svoji krivdi ostal več časa — brezploden. Ko je menjal potem prostor s Pevalekom in mu je bila s tem nedejna prilika, da se bolj udeležuje, se je takoj opazilo, da je «Ilirija» zopet v premoči.

Da je imela «Ilirija» res smolo, kaže že drugi gol, pri katerem je Pelan žogo lepo ujel, toda mokra žoga mu je ušla iz rok in zdrčala v gol. Glede napadalcev gostov moramo še omeniti, da radi operirajo z of side pozicijami. Zlasti levo krilo, se je s to napako naravnost — odlikovalo.

Sodnik g. Vodišek. Obisk je bil dober.

Avstrija : Madžarska. V nedeljo se vrši v Budimpešti velenišna nogometna tekma med avstrijskim in madžarskim reprezentančnim moštvom. Z ozirom na poraz, ki ga je zadnje nedeljo doživljal proti Nemčiji, moramo gotovo pričakovati nekatere izpremembe v avstrijski reprezentaciji. Vendar pa bo Avstrija morala pri sedanjem stanju avstrijskega nogometa napeti vse sile, da prepreči poraz. Zadnjič je zmagala Avstrija.

Zmaga Cehin v Monte Carlu. Pri ženskih sportnih prireditvah v Monte Carlu, o katerih smo poročali v nedeljski številki, je pri finalu na 60 m odnesla zmago Cehinja Mejzlikova z 8:2 sek.

Šah

Tekma za šahovsko prvenstvo med Ljubljano in Mariborom se naj vrši po predlogu ljubljanskega šahovskega kluba dne 7. maja v Celju. Od Ljubljancev bodo igrali gg. prof. Ferjan, Jerošov, inž. Vagaja in še trije drugi. Maribor bo na stopil s približno letimi igralci, kakor v tekmi proti Zagrebu.

Dr. Vidmar-Marcocy. Kakor nam poročajo, se bo v kratkem vršila v Ljubljani velenišna šahovska igra med jugoslovanskim prvakom dr. Vidmarjem in madžarskim prvakom Gezo Marcocyjem. Igrala bosta dve partiji. Dr. Vidmar se bo udeležil tudi velikega londonskega mojstrskega turnirja, ki se vrši koncem meseca julija.

drama po istoimenski ruski roman. Ruski spisatelj P. Ljevartij, prevajal Jos. Grčar. — Predprodaja vstopnic od petka dne 28. aprila dalje v šentjakovski knjižnici od 5. — 7. zvečer.

Mariborsko marionetno gledališče. Mariborski češki klub, ki tako živahno deluje na kulturnem polju, je ustvaril pozimi za češko deco marionetno gledališče. Pretekli mesec je skupno s «Sokolom» pričel tudi s slovenskimi predstavami za sokolski naraščaj. Danes ob 16. uri, se vrši že peta predstava s dvema točkama «Gašperček slikar» in «Začarani dežnik» za sokolski naraščaj.

Razpis natečaja za plakate V. jugoslovenske umetniške razstave v Beogradu. Izvršujoči odbor razpisuje natečaj za najboljši načrt umetniškega plakata za V. jugoslovensko razstavo. Načrt ima služiti obnem kot naslovna stran za katalog. Razpisane so tri nagrade: Prva 2000, druga 1000, a tretja 500 dinarjev. Delo naj bo izvršeno črno ali največ v dveh barvah razen črne. Načrt mora biti 14. maja že v rokah odbora. Tekst se glasi: «Jugoslovenska Umetniška Izložba II. beogradska gimnazija — Poincareova ulica. Od 31. maja do 1. jula. Ulatzina 10 Din.» Tekst mora biti napisan v latinici ali v cirilici. V drugem slučaju piši fonetično. Velikost poljubna. Načrti naj se pošljejo na adresu Jovan Bijelič, akad. slikar, Beograd — Pozorišče.

Nov letni gledališki abonma. Abonmaji letošnje sezone Narodnega gledališča v Ljubljani obsegajo po 45 predstav. Ker bo za vsak abonma določeno število opernih in dramskih predstav v kratkem odigrano, se podaljša sedanjí zmski abonma s kratkim letnim abonmajem. Ta bo obsegal tri dramske novitete (Sardou: Madame Sans Gene; Molnar: Liliom; Suhovo-Kobilin: Svatha Krečinskega), dve operni noviteti (Delibes: Lakmé; Puccini: Plašč, Sestra Angelika in Gianini Schicchi) in nekaj znamenitih gostovanj v operi, tako da odpade na vsakega abonesta še šest predstav, tri dramske in tri operne. Cene ostanejo sorazmerno enake sedanjim. Vsi dosedanjí abonenti so vlnudno vabljani, da svoj abonma podaljšajo. Če na nadaljni abonma ne reflektirajo, naj blagovoljno naznani z obratno pošto. Ako uprava tekom petih dni njihovega negativnega odgovora ne prejme, bo smatrala, da so s podaljšanjem abonmaja zadovoljni. Obnem se vabijo novi abonenti, za katere veljajo iste cene in isti pogoji kakor za dosedanje. Prijave in plačila za letni abonma sprejema vsak dan od 11. do 1. ure knjigovodstvo v dramskem gledališču (pritličje).

Sokolski vestnik

Akademija naraščaja. Danes zvečer ob 8. uri se vrš. v telovadnici Narodnega doma akademija naraščaja ljubljanskega «Sokola». Spored: 1.) Razglasitev izida nedeljske tekme moškega naraščaja. 2.) «Sokolska koračnica» in «Vzidi ti solnce», poje ruski pevski zbor «Bajan». 3.) Proste vaje ženske in moške dece ter moškega naraščaja, orodna telovadba moškega in gojenk ter rajalne vaje gojenk. 4.) «Testament», šaljiva ruska «Nepitnica» in «Volga», poje «Bajan». — Cene: sedeži po 8, 5 in 4 Din, stojšče 2 Din. Predprodaja vstopnic od 6. ure zvečer naprej.

Ljubljanski Sokol naznanja svojemu članstvu, da je društveni sluga pričel s pobiranjem članarine. Istočasno s članarino je plačati zletni garancijski sklad v znesku najmanj 5 Din, ki ga mora plačati po sklepu Jugosl. Sok. Saveza, oziroma društvenega občnega zbora vsak član in članica. Oni člani in članice, ki so menjali stanovanje se prosijo, da naznanijo spremembo naslova čimprej statističnemu odseku Ljubljanskega Sokola v Narodnem domu. Člane, ki ne bodo plačali članarine in zletn. gar. sklada, se smatra v zmislu društvenih pravil odstopivšim in se le-ti naproša, da vrnejo družstvu savezni znak in legitimacijo. Legitimacije se potrjujejo proti predložitvi plačil listka med uradnimi urami, to je vsak delavnik med 6. in 7. uro popoldne v odborovi sobi v Narodnem domu.

Krojci. Sestanek za nabavo sokolskih krojev se vrši v petek dne 28. aprila v savezni pisarni. Kdor želi kroj naj se zanesljivo udeleži tega sestanka.

» namesto francoskega ali angleškega jezika da se uvede v srednjih šolah ruski jezik. Saksonska vlada na te zahteve ni pristala, trdeč, da starši sami ne žele (?), da se srbski jezik uvede kot obligaten. Dovolila je le, da se za Budašin imenuje lužiški Srb kot učitelj.

Po svetu

— Apanaža za Karlovo rodbino. Na genovski konferenci je bilo te dni sproženo tudi vprašanje apanaže za Karlovo rodbino, ker se nahajajo na konferenci zastopniki vseh držav, ki pridejo tu v poštev. Italija in nekaj nevtralcev je pristalo na tozadevno razpravljanje, tado uprta se je temu predlogu Mala antanta, čeč da to vprašanje kot politično ne spada v delokrog konference. — Poslaniška konferenca je baje zahtevala od Poljske kot nasledstvene države 50.000 frankov kot donesek k vsoti za apanažo.

— Habsburžani v Ukrajini. Bivši nadvojvoda Viljem Habsburški, ki nastopa pod ukrajinskim imenom Vasil Višivany in ki ga hočevo njegovi pristaši spraviti na ukrajinski prestol, je dospel v Berlin, kjer se te dni pogaja z zastopniki različnih ukrajinskih strank. Viljem je baje tudi s Petljuro že sklenil neko pogodbo.

— Sovjetska vlada in Vatikan. Sovjetski zastopnik pri italijanski vladi Virovskij in cerkvene države tajnik kardinal Gasparri sta sklenila pogodbo, po kateri smejo potovati v Rusijo katoliški misijonarji.

— Morfij in kokain v Budimpešti. Budimpeštanska policija je dagnala, da se nahaja v mestu več beznik, kamor hodijo ljudje uživati morfij in kokain, katerega tihotapljo na Madžarsko Francozi in ruski emigranti. Zapri so več imetnikov takih lokalov in nekaj lekarjev, ki so prodajali ti dve kemikaliji brez zdravniških dovoljenj.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.

Četrtek, 27. aprila: «Hamlet». Izv.

Petek, 28. aprila: «Revizor». Dijaška predstava. Znižane cene. Začetek ob 3. popoldne. Izv.

Sobota, 29. aprila: «Otok in Struga». E.

Nedelja, 30. aprila: «Pohujšanje v dolini šentflorjanski». Delavska predstava. Polovične cene. Izv.

Ponedeljek, 1. maja: «Otok in Struga». B.

Torek, 2. maja: Zaprt.

Opera.

Četrtek, 27. aprila: «Hoffmannove pripovedke». Gostovanje ge. Vesel-Pola iz Zagreba.

Petek, 28. aprila: «Werthers». A.

Sobota, 29. aprila: «Bajaja». D.

Nedelja, 30. aprila: «Pausta». Izv.

Ponedeljek, 1. maja: «Plesni večer gđ. Lidije Wisjakove». Izv.

Torek, 2. maja: «Bajaja». C.

Proslava Tavčarjeve sedemdesetletnice v ljubljanskem gledališču. S premjero od Borštnika dramaturizirane dr. Tavčarjeve novele «Otok in Struga» je ljubljansko narodno gledališče sinoči — sicer malo post festum — proslavilo sedemdesetletnico našega pisatelja. Gledališče je bilo seveda razprodano, razpoloženje slavnostno; v Hladni loži je bil navzoč g. namestnik Hribar Zal slavljenco slabo zdrave ni dopustilo, da bi bil prisoten tudi sam. Predstava je bila dobra, odlikovala se je zlasti ga. Šarčeva, ki je dobila v dar lep šopek. Dramatizacija novele sicer ni hvalečna stvar, a Borštniku se je delo posrečilo in Sestova relikva je je podala prav efektno O predstavan in delu samem spregovorimo o priliki obširneje.

Mariborsko gledališče. V petek, 28. t. m., «Prodana nevesta», v soboto «Ded in logar», izv. n.; v nedeljo, ob 10. dopoldne plesna prireditve Valerije Kvatin iz Hallerana, ob pol 20. uri «Cigan baron».

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani Florijanska ulica 27/1. V ponedeljek dne 1. maja ob 8. zvečer delavska predstava. Igra se Tučičeva krasna drama «Trhli dom». Vsi sedeži po 2 dinarja, vsa stojšča po 1 dinar. — V tork 2. maja ob 8. zvečer v prid gladujočim bratom v Rusiji «Spavaj, moja deklica...».

» Vaclav Klofač o katalizmu in klerikalizmu. Na narodno - socialnem shodu v ljubljanskem Mestnem domu je senator Vaclav Klofač prav oestro govoril tudi proti katalizmu in klerikalizmu. Dejal je, da mora biti narodni socializem proti verstvi, obstoječemu iz samih ceremonij in mrtvih predpisov. Proti mrtvemu verstvu postavlja živo verstvo. Nič besed, gost in ceremonij — vse mora biti življenje, udeleževanje in dejanje! Da se bomo pri tem udarili s farizejstvom, je samo po sebi jasno. Ker tako v nacionalizmu, socializmu kot tudi verstvi so poleg apostelja in vernikov tudi farizeji, špekulanti in izkorisčevalci, ki morejo kšefariti tudi z najvišjimi idejami! Narodni socializem je zato proti napačnemu, goljufivemu, zakrinkanemu socializmu, proti napačnemu, goljufivemu, zakrinkanemu verstvu. — Za nas ni gospod Klofač ničesar novega povedal, če so ga pa nlegovsi slovenski politični somišljeniki razumeli, more narodni stvari le koristiti.

» Brata Vaclava Klofača je pozdravil tudi brat Vladimir Kravce, predsednik mladinske organizacije NSS, glavni in odgovorni urednik «Nove Prave». Bog zna, ali ve gosp. Klofač, da je po vzgledu Pesek - Fakinove «Jugoslavije» tudi Pesek-Kravceva «Nova Pravda» priskočila na pomoč klerikalcem, katerim izkazujejo gospodje tako velike usluge!

» Konec klerikalno - narodno - socialne koalicije? Glasilo NSS odgovarja «Slov. Narod», ki je vprašal narodne socialce ob priliki prihoča Vaclava Klofača, kako se sklada njih zveza s klerikalci z narodno - socialnim programom, tako - le: «Če bi bili liberalci navzoči na večerjajšnem zupnem sestanku NSS, katerega se je udeležil tudi senator Klofač, potem bi ne stavlili takih neumnih vprašanj.» Iz tega diplomatičnega odgovora bi se dalo sklepati, da se je na zupnem sestanku govorilo tudi o klerikalno - narodno - socialni koaliciji, o kateri smo poučeni, da je senator Klofač ni odobraval. Izgleda, da mu je uspelo, prepričati večino zaupnikov o pogubnosti klerikalizma. Ze bližnja bodočnost bo pokazala, če je definitivno in v resnici zmagala v NSS ona struja, ki že dolgo oboja intimne zveze NSS s klerikalci. Počakati treba dejanj!

» Pozabili so ... Naša beležka povodom Kromarjevega pogreba je klerikalce zapekla v dno duše. V «Slovenec» so pritožujejo nad posurovelostjo liberalnega časopisja ter krenko nadaljujejo farizejske laži. Tako «Slovenec» nič več ne vé, da je SLS pošiljala one strašne pozive na denunciranje naprednih ljudi. To je tem večja predznost, ker je bila dotična okrožnica tajništva SLS opetovano in tudi v faksimilu objavljena ter se nahaja v celotnem besedilu v zbirki dokumentov, izdanih leta 1920, od tednika «Domovine». V tej okrožnici podučuje SLS svoje zaupnike po deželi, da skuša «hudodelska vele-rbska zarota od-tujiti slovenski narod Veri in Avstriji.» To nalogo vršijo tudi napredni listi. Zato prosi SLS poročila o pojavih velesrbstva v posameznih krajih, nadalje kdo razširja napredne liste, kdo je njih naročnik, v katerih javnih lokalih so razpoloženi? «Prosimo za najnujnejši odgovor na ta vprašanja, da bo vedelo vodstvo v pravem času ukreniti vsa potrebna sredstva.» Kakšne posledice je imela okrožnica, je znano. «Slovenec» je vse tako pozabil, da nam očita laž in obrekovanje ter nas izziva, da «niti sence tega ne moremo dokazati!» «Slovenec» se zdi, da je sramotna okrožnica vzbudila v SLS «vihar ogorčenja». Nam je le znano, da so jo nekateri klerikalni politiki nekaj let pozneje obžalovali kot veliko pogreško, takrat ko je okrožnica izšla in pozneje, ko je delovala, pa se ni javil s svojim ogorčenjem niti eden klerikalce!

» Gibanje lužiških Srbov. Po inicijativi lužiško - srbskega društva «Matice Srpske» je imel saksonski ministarski predsednik sestanek z lužiško-srbskimi učitelji in šolskimi oblastvi, na katerem se je razpravljalo o poduku v slovanskem jeziku. Lužiški Srbi so zahtevali, da se v vseh njihovih šolah uvede njihov jezik kot obligaten.

podnevi se pa ne meniš več zanje. Toda hvaležni moramo biti filmu, ki nam je obrnil Borštnika. Ziv je pred nami, hodj in se giblje, trpi in se končno onemogel zgrudi pod težo skrivnosti in muke. Jaz mislim, da je ta film tako tipičen za Borštnika, kakor nobeno delo, v katerem je nastopal. V svojih pesmih, v Ibsenu in Strindbergu se nam je pokazal kot človek samo na pol, tu pa popolnoma. In morda še v posmi: «Spustite zagrinjalo...» Trpljenje, drugim nepoznano, bolest, neizgovorjena, neizpokana, neizpovedana, v preziranju sreče in življenja v grob položena. In v preziranju ljudi!... Ah, kaj ljudje!... Ljudje?! — Borštnik je že kostumiran in maskiran, kaj ljudje!... Zagrinjalo se dvigne in igra prične.

Drama nam slika trpljenje starega očeta, ko vidi, da se je njegova vnukinja vsled usodne zmotne poročila z lastnim očetom. Veleposestnik Osojnik je bil primoran dati svojo hčer Vando za ženo sosednemu veleposestniku Lahu. Vanda pa je ljubila mladostnega znanca Egonu. Še tik ob poroki sta si razodela ljubezen, se ljubila in se raz-

šla za vedno. To je bilo leta 1900. Vanda je bila v zakonu z Lalom nesrečna, rodila je hčerko in končno ji je mož pobegnul v Ameriko s svojo kontoaristiko. Vanda je ostala sama, hirala in umrla. Na smrtni postelji je izročila očetu zapuščateno pismo s prošnjo, da ga odpa po njeni smrti Egonu. Oče je pismo založil in časoma nanj popolnoma pozabil. — Zupnik pregleduje rojstno knjigo, si zapali cigaro, nenadoma ga udari mrtvoud in se zgrudi. Cigara obleži na knjigi, jo zažge in vpepli. Treba je bilo sestaviti novo rojstno knjigo. Novi administrator, gluhi starček, vpisuje nanovo vse, ki so bili rojeni zadnja štiri leta. In tu se zgodi usodna zmot: rojstno letnico vnukinje je zapisal mesto 1900 — 1902, ker je slabo slišal. — Mine par let in nekdanji prijatelj Vande, Egon, se zaljubi v njejo hčerko in jo hoče poročiti. Spomnil pa se je svoje ljubezni iz leta 1900. Neka slutnja ga primora, da se obrne na župnika s prošnjo, naj mu pošlje krstni izpisek. In prišel je odgovor, da je njegova izvolsjenka rojena 1. 1902. — torej je bila brez dvoma Lalova hčer-

ka. Poroka se vrši v najlepšem redu. Ne mine za dolgo in stari Osojnik najde usodno Vandinu pismo in prober strašno vsebino: njegova vnukinja ni Lalova temveč Egonova hči. Starček, ki je vsled pozabljenosti za-grešil grozno usodno zmoto, se čuti nesrečnega in krivega. Beži od ljudi, beži v gore — toda povsod vidi nesrečna ljubimca pred seboj. Beži v planine, tava in išče pozabljenja — povsod se mu znova pojavita pred očmi nesrečna človeka. Povedati jima — ne! Čemu jima uničiti srečo, saj — ništa kriva! Kriv je samo eden. Kočeno se zgrudi pred Kristom v Vintgarju, zažge pismo: «Brišem!» in se ustrelj: «Sudim!» (Uničujem dokument in obsođuj krivca.)

Ta beg od ljudi v samoto, v naravo, ta beg in želja na vse pozabiti: to je Borštnikova nota — Borštnik je drama zase napisal — Borštnik je svojo drama igral. Skrbil tarejo starega Osojnika nekaj ga žre: vda se pijači. Otroke ljubi: kako prisrčno smejen je ta večni borilec z usodo, ko pripelje v sobo otroški voziček. Ko nestaje-

dete na svojih rokah. Ko leži pred usodo, ne najde nikjer utehe kot v svoji Gorenjski: v Vintgar pride umreč, skesan in potrt pade pred Kristom: «Ti veš, Ti razumeš — odpusti mi! Jez nisem hotel!» Instinktivno si je želel umreti v tajinstvenem Vintgarju: ta globoka zaska v zemlji, vsa razjedena, od strasti razgrizena, bolečina, polna skrivnostnih tolmunov, besnih slavov, skrita pred solncem in pred ljudmi. Kakor rana, ki žre in je ostalim ljudem nepoznana, globoka, strašna in čudovita: kakor Borštnikova duša.

To je prvi film, katerega dejanje se godi v Sloveniji. Nekateri ljubljanski izletniki se še dobro spominjajo, kako zanimivo je bilo gledati Borštnika, Grundu, Papica in druge, ko so posemali v Vintgarju. Borštnik je dal film slovenski značaj: Blejsko jezero, scene iz Shweglove vile, «Wilsona» na Bledu, pri svatbah narodne noše itd. Povsod, povsod njegova želja: Gorenjska. Slovenija! V Sloveniji umreti!

O statistiki Jugoslavije

O velikosti in prebivalstvu naše države so se tekom zadnjih mesecev ponovno objavljali v dnevnem časopisju podatki na podlagi rezultatov zadnjega štetja z dne 31. januarja 1921. Ti podatki pa so bili deloma nepopolni, ne da bi se občinstvo opozorilo na nepopolnost; zato povzročajo zmotne predstave, ki se pričenejo stabilizirati. Zili se nam tedaj potrebno, da jih korigramo.

Prvič je bilo čitati v listih, da meri površina naše kraljevine le 238.000 km². Ta številka ni točna, v nekaterih listih hrčkone objavljena s tiskovnimi pogreškami. marveč znaša površina Jugoslavije 248.649 km². To navedbo moremo smatrati kot zanesljivo, nekoliko se bo še zvišala po korekturi meje napram Albaniji pri Prizrenu in Debru, toda ne znatno.

Drugič je bilo ponovno čitati za vsoto prebivalstva število 11½ milijona. Tudi ta številka ni točna. Statistični središnji urad je objavil predhodne podatke zadnjega ljudskega štetja, v oni izmeri, kakor se je štetje izvršilo, to je brez okupiranega dela Dalmacije. Njegove navedbe v vsoti 11.724.915 je treba izpopolniti tedaj s številom prebivalstva v onem delu Dalmacije, ki je naš, a se v njem radi sedanje italijanske okupacije štetje ni izvršilo. Naša Dalmacija je imela leta 1910. 621.503 prebivalce; leta 1921. pa so nasteli 320.070 prebivalcev; preostane tedaj še znatna diferenca okroglih 300.000 ljudi. V okupiranem delu Dalmacije je bilo leta 1910. 268.999 prebivalcev. — Potemtakem nam je računati v celni naši Dalmaciji blizu 598.069 prebivalcev, v celni Jugoslaviji 11.903.914 prebivalcev. K temu pride še nekoliko tisočev v korekturah na albanski meji, tako da znaša celokupno prebivalstvo naše kraljevine nekako okroglo 12 milijonov. To število moramo smatrati kot definitivno zaokroženo vsoto.

Naposed naj sledijo še definitivne številke za nekatera največja mesta. Največ ljudi ima Beograd, to je 111.740; na drugem mestu je Zagreb s 108.338 prebivalci in na tretjem mestu Subotica s 101.857 prebivalci; drugačne številke ne odgovarjajo resnici. Na četrtem mestu sledi Sarajevo s 60.087 prebivalci, nato Ljubljana s 53.306, dalje Skoplje z 41.066, Novi Sad z 39.147, Gajsek z 34.412, Split z 31.542, Sombor 31.332, Senta 30.697, Maribor 30.641 in Bitoelj z 28.418 prebivalci.

Naj se torej ne operira z nekritično vzetiimi statističnimi podatki, marveč vzame za osnovo gorenje navedbe, ki odgovarjajo najboljši dejanskemu stanju.

Politične beležke

» Seja načelstva JDS se vrši danes, dne 27. aprila ob 15. v strankinem tajništvu v Narodnem domu v Ljubljani.

» Pribičević končno toži v Ljubljani. Tako si je oddahnil «Novi Cas» in dostavlja na svoj revolverski način: «Zanimivo je, da si je izbral baš Ljubljano, da pred sodiščem opere svojo čast.» Ali veste, zakaj vidi «Novi Cas» v tej «izberi» posebno zanimivosti? Hotel je s tem namigniti, kakor da bi na ljubljanskem sodiščem prav posebno protežirali gosp. Pribičevića. No, gospodje sodniki menda ne bodo žalostni radi takšnega namiganja, ker vedo, da od «Novega Casa» nimajo pričakovati nič boljšega. V ostalem pa je dovolj, če povemo «Novemu Casu», da je že zdavnaj vložena tožba proti Protičju, in da lahko doleti ista usoda tudi še sam «Novi Cas», če si upa ponoviti klevete «Jugoslavije». Če misli «Novi Cas», da lahko v tej tiskovni pravdi svoji sodrudnici «Jugoslaviji» kaj pomaga, n. pr. jej prisloži na pomoč pri dokazu istine, bo gotovo ustrezno s tem tožniku in toženki. V ostalem si pa naj «Novi Cas» ne dela preveč nade, — g. Fakin vé, kaj žela, zato bo pred sodiščem izjavil, da slučajno dotičnega dolgega članka ni čital. To je zanj najpametnejši izhod, ki se ga bo tudi poslužil. Ta vratica v zakonu so za takšne vrste obrekovanja zelo pripravna.

Ignacij Borštnik v filmu

Te dni igrajo v drami od Borštnika dramaturizirano igro «Otok in Struga» (po dr. Tavčarjevi noveli), v kinu Ideal pa so kazali film «Brišem in sudim», ki ga je spisal Borštnik. Torej dve deli, ki nas spominjata na rajnega mojstra. Kako se razveseliš, ko se ti pred začetkom drame na platnu kaže starec Borštnik v civilu, «on, kralj - berač!» Počasi s obrnjo proti občinstvu, odpre tiste močne Borštnikove oči, ki bulijo vate, da ne veš, ali ti je že kaj povedal, ali vprašuje, ali morda že sam odgovarja. Spodnja ustnica, debela in napeta, vajena izgovarjati samo strah, sikati gnjev in prezir, jecljati trpečo, nedoživljeno ljubezen, se nalabko premika in ti čakaj, da bo izgovoril... nekaj grozne-ga se bo zgodilo... toda slika počrni in izgine. Kakor Borštnik. Borštnik svoje besede ni izgovoril. Slutili smo jo jasno, natanko zanjo vedeli, toda slišali je nismo.

O kinu in filmu ni kaj govoriti: gledaš, se čadiš in končno izgubiš vse izpred oči. Je kakor sanje, ponoči lege,

Kralj Aleksander se je včeraj s simpsonskim ekspresnim vlakom odpo- ljaj iz Bukarešte v Pariz, kjer ostane do konca tega tedna.

Zdravstveno stanje ministrskega predsednika Pašića se je včeraj znatno izboljšalo. Bolnik čuti sicer še bolečine v notranjosti, vendar pa je včeraj že prevzel referate svojega resorta.

Maršal Franchet zastopnik Francije pri poroki našega kralja. Naše zunanje ministrstvo je dobilo od francoske vlade obvestilo, da bo zastopal Francijo pri poroki kralja Aleksandra s kraljicino Mariolo vojvoda maršal Franchet d'Esporay.

Senator Klofač v Mariboru. Včeraj popoldne je prispel v Maribor senator Vaclav Klofač. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki narodno-socialistične stranke, predsednik češkega kluba Bureš in imenom češkoslovaško-jugoslovanske lige dr. Reisman in urednik Borko. Senator Klofač se je popoldne odpeljal v Falo in si ogledal tamkajšnje elektrarno. Zvečer se je vršil v Narodnem domu shod, na katerem je govoril senator Klofač. Bila je ista slika, kakor v Ljubljani. Dvorana polna. Klofač je govoril o pozitivnem delu za državo, o kulturnem delu, proti demagogiji, poslušalci so se mu zahvalili s pliskanjem. Potem je poslanec Brandner opravičeval svojo, klerikalcem služočo »opozicijsko« in branil demagogijo. V dvorani je bilo več kot desetina pristavcev drugih strank, večinoma demokratov. Kakor v Ljubljani, je tudi v Mariboru g. Brandner prav srečno pokazal, v čem se NSS razlikuje od narodnih socializmov.

Vprašanje redukcije pri sodni upravi v Sloveniji. Iz Beograda nam brzojavljajo: Te dni se tudi v Beogradu predsednik ljubljanskega visjega sodišča dr. Kavčič. Bil je sprejet od ministra pravde, s katerim je obširno razpravljalo o zadevah justičnega resorta v Sloveniji. Kar se tiče vprašanja redukcije sodnih nameščencev, je minister z malimi izjemami usvojil v celoti predloge predsednika Kavčiča, ki omogočajo nemoteno nadaljno funkcioniranje sodne uprave v Sloveniji.

Škofovska konferenca v Zagrebu. V terek se je pričela v Zagrebu konferenca katoliških škofov, katere se udeležujejo škofje: dr. Nikola Dobrečić, barski škof; dr. Anton Jeglič iz Ljubljane, dr. Ucellini iz Kotora, Alojzij Gariš iz Banjaluke, dr. Josip Marušić iz Senja, dr. Aksamović iz Džarkova, dr. Jerolim Mileta iz Šibenika, dr. Šarić, škof vrbosanski; msgr. Leopold Ivanišević iz Splita, grško-katoliški škof dr. Erdely, grško-katoliški apostolski administrator za Bosno in Hercegovino, Aleksij Bazjuk, zagrebški nadškof dr. Ante Bauer in zagrebška pomožna škofa dr. Premuš in dr. Lang. Kakor se govori, bo konferenca razpravljala tudi o reformističnem pokretu duhovništva.

Proslava 1. maja. Notranje ministrstvo je dovolilo delavskim organizacijam proslavo 1. maja z omejitvijo, da se ne smejo vršiti poulične manifestacije.

Velik slovenski koncert v Gorici. Prihodno soboto zvečer se vrši v dvorani »Trgovskega doma« v Gorici koncert Zveznega pevskega zbora. Program je skrbno izbran. Po sedmih in več pustih letih je to prvo novo narodno obujenje, nova pomlad. Nad 100 najboljših pevcev in pevk iz vseh krajev Julijske Benečije se je združilo v silen zbor. Za koncert vlada veliko zanimanje.

Gorica solidarna s slovenskimi občinami. Na zadnji seji gorškega občinskega sveta je bila predložena resolucija, ki se bavi z ogromnim shodom vojnih oškodovancev v Julijski Benečiji in s katero se izjavlja občinski svet gorški solidarnega z maso vojnih oškodovancev. Vlada se pozivlja, da sprejme in izvrši temeljne točke na prostestnem shodu v Gorici sprejete resolucije, ker bi se tudi občinski svet gorški v nasprotnem slučaju pridružil odstopu občinskih zastopov po vsej državi.

Volitev novega župana v Kastvu. Kakor nam poročajo iz Kastva, se je dne 20. aprila vršila po večletnem predledku prva seja občinskega sveta, na kateri je bil gosp. Matija Cucančič soglasno izvoljen za župana. Po volitvi so se občinski zastopniki udeležili banketa, na katerem so nabrali 204 Din za Jugoslovansko Matico.

Italijani se uče ruski. Na tržaški trgovski visoki šoli so ustanovili stolico za ruski jezik. Jako čudno pa je, da se na nobeni tržaški trgovski šoli ne poučuje nobenega jugoslovanskega jezika. Čeprav tvorijo Jugoslavoanci večino prebivalstva tržaške okolice in Julijske Benečije ter imajo Tržačani tudi v jugoslovanskim trgovskim svetom največ stikov. To pač ilustrira zavednost naših trgovcev.

Ekskurzija bakarskih pomorskih akademikov. Dne 1. maja odplujejo pomorski akademiki v Bakru na šolski ladji »Vila Velebita« na poučno ekskurzijo. Ekskurzije se udeležuje trije višji razredi akademije. Ladja pristane v Splitu, Messini, Napolju, Genovi, Marsellu, Barceloni, Gibraltarju, Alžirju, Tunisu, na Malti in Krfu.

Cehoslovaki v Jugoslaviji. Glasilo Čehov in Slovakov v Jugoslaviji v

Zagrebu izhajajoči »Hlas«, objavlja statistične podatke o številu pripadnikov češkoslovaške narodnosti v naši državi. Po navedbi omenjenega lista živi v Jugoslaviji 203.000 oseb češkoslovaške narodnosti.

Pravoslavnu vladiki iz Šabea, biskupu Sergiju se je omarčilo in so ga morali prepeljati v umobolnico.

Odlikovanja. Ministrski svet je odlikoval z redom Sv. Save IV. stopena fra Mato Vujića, gvardijan v Fojnici, in fra Veljka Martičevića, gvardijana v Kreševu, z redom Sv. Save V. stopena pa župnika v Brestovskem, Marka Trograničiča.

Mučna afera poštnega ministra. Zagrebška »Riječ« poroča: Minister za pošto in brzojav Miladinović je o Veliki noči poslal šoferja svojega ministrstva z avtomobilom na svoj dom v Rumo v Sremu in ga dal na razpolago svoji ženi in rodbini za privatne potrebe. Ko se je šofer vrnil, je predložil račun o stroških za bencin in olje. Minister Miladinović pa je odredil, da se ima ta račun plačati iz državne blagajne. Računski uradnik Vuković zneska ni hotel izplačati, ker izdavek ni bil osnovan v zakonu. Postopanje uradnika Vukovića je izzvalo ministrove jezo. Pretil je Vukoviću: »Ali ne veste, kdo sem! Odrejam Vam, da ta znesek izplačate!« Potem ga je zgrabil za prsa in ga tresel ter pahnil iz urada kriče: »Napolje!« Proti ministru vlada veliko ogorčenje, ki je povečano vsled tega, ker je dal iz stanovanja vreči tudi nekega uradnika s 7 otroki. Smatra se, da mu ne preostaja drugega kakor da poda ostavko.

Prst božiji? Ko so v nedeljo v Črnomlju pokopali Ivana Kromarja, se je nenkrat zmrzalo nebo in nastala je nevihta. Ko se je sprejeto vračal s pokopališča mimo hiše Kromarjevega ovaduh klerikalca Jožeta Matije Skubicica, je udarila vanjo strela, kar je napravilo na zbrano množico silen vtis. Vse je reklo: Sedaj je na Skubicica še Bog s prstom pokazal. Strela je napravila na hiši manjšo škodo. Da bi ovaduh ta dan ne zbežal z doma, bi ga lahko ubila strela. Morda bodo sedaj klerikalci čudno naključje strele v Skubičevi hiši izkoristili v svoje obrtne namene ter v Črnomlju napravili zaradi tega čudeža še božjo pot h Skubicu.

Vozni red na poštini progi Ljubljana-Polhov gradec. Za vozno pošto Ljubljana-Polhov gradec je stopil v veljavo poletni vozni red. Odhod iz Polhovega gradca ob 17. uri, prihod v Ljubljano ob 20. uri. Poštni voz prihaja v Ljubljano petkrat na teden, to je razen nedelje in srede vsak dan.

Prevoz potnikov s poštini voznjaki. Prejeli smo: Ponovno prinašajo časopisi napade na poštne uprave, ker ne vzdržuje poštini voženj med posameznimi kraji, oziroma poštini uradi. Ker temeljijo vsi taki napadi na napačnem pojmovanju dolžnosti poštne uprave, naj služijo sledeče pojasnilo. Dolžnost poštne uprave je, skrbeti za redno vzdrževanje poštini zvez med posameznimi uradi in vzdržuje ista vožnje le tam, kjer je to vsled obilice in teže tvarine potreba. Drugače pa se pošta prenaša po poštini slih. Napačno je torej naziranje, da mora vzdrževati poština uprava poštne vožnje v svrhu prevoza potnikov. Dokaz, da temu ni tako, je že okolnost, da poština uprava nima nikakih dohodkov od potniških pristojbin, ampak podjetniki sami. Kjer pa vzdržujejo avtomobilne družbe redni potniški promet med posameznimi kraji, jim poveri poština uprava tudi prevoz pošte proti primerni odškodolini. Nikakor se pa ne more od poštne uprave zahtevati, da bi plačevala podjetnike edino zaradi potniškega prometa.

Občinam vse Slovenije. Slovensko ženstvo pošlje te dni potom Pokrajinske uprave za Slovenijo in z njenim priporočilom vsem slovenskim občinam pozive, da namesto drugih poročnih daril ter namesto brzojavnih čestitk kraljevi dvojici darujejo prispevke za »Dom kraljice Marije«. Slovenske občine, to je najlepši, najplemenitejši dar, ki ga bo naš kralj najbolj vesel! Saj je on sam izrazil željo, naj se porabi denar namesto za svatbene svečanosti, za humanitarne in kulturne namene. Slovenci, Slovenke, spoštujte željo blagega našega kralja in prispevajte za Dečji in materinski dom! Vsi pomembnejši darovalci se vključijo v lep album, ki ga na dan poroke poklonimo svojemu vladarju in vladarici. — Narodni ženski Savez SHS, slovenski del.

Z državnega kolodvora v Ljubljani. Osebnna blagajna na državnem kolodvoru v Ljubljani bo od 1. maja dalje v svrhu izdajanja voznih listkov odprta ob sobotah, nedeljah in praznikih nepretrgano od 8. do 12. in od 14. do 18. ure. Vse druge dneve se prične z izdajo voznih listkov vsaj eno uro pred odhodom vsakega osebnega vlaka.

Turistovski vlak na progi Celje-Spodnji Dravograd upelje uprava drž. železnice vsako nedeljo počenši s 1. junijem. Vozil bo ob istem času kakor lani.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 16. do 22. aprila se je v mestni občini ljubljanski narodilo 17 otrok, umrlo pa je 13 moških in 9 žensk, torej skupaj 22 oseb. Kot smrtni vzrok navaja uradni izkaz v štirih slučajih jetiko, v treh kap, v dveh srčno hibo, v dveh raka, po 1 slučaj davice, skriatice, zastrupljenja rane in življenjske slabosti, v sedmih slučajih pa druge naravne

smrtne vzroke; ena oseba je umrla vsled slučajne smrtne poškodbe. Na nalezljive bolezni so obolele 4 osebe; 1 na davici, 1 na skriatici, 1 na trebušnem legarju in 1 na griži.

Celjsko »Kolo« za »Dom kraljice Marije«. Kolo jugoslovenskih sester v Celju je nabralo za »Dom kraljice Marije« 20.000 K. Vsa čast in priznanje celjskim Kolašicam, ki tako vestno izpolnjujejo svojo narodno dolžnost. Saj delajo s tem tudi za svoje ožje rojake, kajti skupni Dečji in materinski dom bo pribeljšič vseh ubogih in zaničevanih. Iskrena zahvala vrlim Celjankam! — Narodni ženski Savez SHS, slovenski del.

Iz Trbovelj nam pišejo: Tiste gosp. obrtnike, kateri v imenu obrtnišтва javno na raznih shodih besedišijo in gotove sloje blatijo, vprašamo, kdo jih je pooblastil, da uganjajo z gospodarskimi zadrgami politiko v splošno škodo! Ne smešite drugih — bolje je trezno misliti in skupno delati! — N...

Trachom v Prekmurju. V Prekmurju je močno razširjena očesna bolezen »trachom«. Po zdravniškem pregledovanju se je dognalo, da je v Prekmurju 3679 oseb bolnih na trachomu. Vsekakor je treba primernih ukrepov, da se omeji nadaljnje širjenje te nalezljive bolezni.

Lepa dedščina. Mizar Franc Milošević v Splitu je prejel te dni poročilo, da mu je umrl stric v Ameriki, ki mu je zapustil 40.000 dolarjev, kar znaša v našem denarju tri milijone dinarjev. Milošević odpotuje v Ameriko, da osebno prevzame dedščino.

Najden utopljenec. Pri Leskovčevem mlinu v Savodnji so našli dne 20. aprila v vodi truplo posestnika in krojača Mihe Peternela. Utopljenca so pokopali v Novi Oslaci. Kako je zašel v vodo in utonil, ni znano.

Nemški izzivač. Na Aleksandrovi cesti v Mariboru je včeraj neki nemški nadutev v prepiru ozmerjal nekega vojaka s »Serbischer Hund«. Dobil je za plačilo par krepkih zausnic. V prepir je posegla končno policija in napravila mir.

Zaradi navijanja cen se bo moral dne 28. aprila pred mariborskim okrožnim sodiščem zagovarjati velemesar Filipič.

Ako se živino tepe. Ivan Debevc, vžitar iz Voda, je peljal s konji les. Ker so po njegovem mnenju vozili prepočasni, jih je neusmiljeno tolkel in naganjal z bičem. Ravno, ko je hotel zopet udariti, pa sta konja nenadoma močno potegnila. Debevc je zgubil ravnotežje, padel raz voza na tla in si zlomil desno nogo.

Vojak ustrelil dijaka. V terek zvečer je v Dubrovniku vojak Meho Trapulan iz Poče ustrelil dijaka Mateja Siminajtija, ki je na mestu izdihnil. Preiskava je dognala, da se je pripetilo tragično nesporazumljenje. Vojak je smatral dijakovo kričanje proti nekemu drugemu za napad na sebe ter je sprožil puško proti Siminajtiju.

Obeženje glasovitega razbojnika. V nedeljo zjutraj je bil na dvorišču občinskega doma v Čupriji v Srbiji v navzočnosti velike mase ljudstva obežen znani razbojnik Hristovoj Rajič iz Svilajne, ki ga je čuprijsko sodišče zaradi trojnega umora obsodilo v smrt na vesaljih.

Objave

Peto javno predavanje Zvonimira Bernota glavnega urednika »Napreca«: »O egoizmu in altruizmu«. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 28. aprila 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din, v II. — VI. vrsti po 2 Din, v VII. — X. vrsti po 1 Din. Stojšiča 50 par.

III. vseslovenski trgovski shod v Celju. V soboto dne 29. aprila ob pol 4. uri popoldan se vrši v sejni dvorani posojilnice v Celju tretji redni občni zbor Zveze trgovskih gremiljev in zdruag za Slovenijo. Po občnem zboru je zvečer prijateljski sestanek udeležencev in gostov z vojaškim koncertom v »Narodnem domu«. V nedeljo se vrši nato vseslovenski trgovski shod ob pol 9. uri zjutraj v veliki dvorani »Narodnega doma«, na katerem poroča o valutnem vprašanju I. Lesničar, o aktualnih prometnih vprašanjih tajnik I. Mohorič in o organizaciji trgovskih zvez ravnatelj Fran Marinsk. Čas zborovanja je določen tako, da je vsem udeležencem mogoč prihod s sobotnimj opoldanskim vlakom iz Ljubljane, Zagreba, Maribora in Dravograda, odnosno za shod z nedeljskimi jutranjimi vlaki, in je povratek še isti dan mogoč. Za prenočišče udeležencev skrbi pripravljalni odbor trgovskega gremilja v Celju.

Kino Tivoli v Ljubljani je vsled želje občinstva podaljšal predstave Ane Karenine še za danes, 27. t. m.

Kavarnarij v Ljubljani naznanjajo, da vsled podražnja vsega, kar se v obrti potrebuje, ne pridejo več na svoj račun, ter bodo s 1. majem dvignili cene, črni kavi na 1 in pol Din, beli kavi na 2 Din in nekoliko tudi vsem drugim pijačam.

Ceska Obec v Ljubljani požada v soboto dne 29. dubna 1922. v restauracijskih mestnostech Narodnemu Domu v Ljubljani — svému milému a zaslužilemu členu panu Bohemiu Čvančarovi večirek na rozloučenou. Vstup členům, jimi uvedeným hostům jakož i všem přátelům a známým rodu Čvančarovy — volny. Začátek o 20. hodině.

VINARIA, DELNIŠKA DRUŽBA VINOGRADNIKOV V PTUJU.

se je ustanovila na ustanovnem občnem zboru dne 2. aprila. S tem se je končno izvršila nacionalizacija podjetja »Weinbaugensossenschaft in Pettau, Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung«. Nova delniška družba ima namen, da izvede organizacijo vseh domačih vinogradnikov. Da se ji bo to nedvomno posrečilo, je pokazal že ustanovni občni zbor, na katerem se je zbralo skoro sto najodličnejših vinogradnikov ptujskega, ormoškega in ljutomerskega okraja. Kot delničarji so pristopili v velikem številu zlasti tudi naši kmetje in s tem pokazali, da imajo razumevanje za skupno delo. Nova delniška družba neče biti navadno špekulativno podjetje, temveč hoče tvoriti zdravo podlago za razvoj vinogradništva, skoraj najvažnejše gospodarske panoge v Sloveniji. V velikih kleteh se naj zbira najboljšje vino ljutomerskih, ormoških, haloških in drugih slovenskih goric; tu se naj goji umno kletarstvo in se naj domače vino v najboljši obliki spravi na trg. Le potom močne organizacije vinogradnikov bo mogoče pridobiti izvrstnemu vinskemu pridelku še vedno premalo znanih vinorodnih krajev Slovenije veljavo, katero v resnici zasluži. Samo potom te organizacije je mogoče delovati za izvoz našega vina v inozemstvo. Jugoslavija pridelala mnogo več vina kakor se ga more, in kakor bi se ga smelo porabiti doma. Vino mora postati naš važni izvozni predmet.

Ti razlogi so bili merodajni za ustanovitev družbe. Zadrudna zveza v Celju ter Hranilno in posojilno društvo v Ptujju ste akcije iz teh splošnih vidikov krepko podpirali. Deln. glavnica, ki znaša začasno samo 3.000.000 K, se poviša v kratkem na 5.000.000 K ter stopnjema do 10.000.000 K. Na občnem zboru so bili izvoljeni v upravni svet sledeči gospodje: dr. Bela Stuhec, zdravnik in posestnik v Ptujju (predsednik), Fran Majcen, upravitelj vinogradniških posestev štajerske hranilnice v Podlehniku (podpredsednik), dr. Anton Božič, odvetnik in posestnik v Celju kot zastopnik Zadrudne zveze, Lovro Petovar, veleposestnik v Ivajnkovcih, Anton Jurca, veletrgovec v Ptujju doktor Ivan Fermevc, odvetnik in posestnik v Ptujju, Ignac Vindič, veleposestnik na Bregu pri Ptujju, Jakob Zadravec, veleposestnik v Središču, Ivan Perko, posestnik v Ptujju.

V nadzorstvo so se izvolili gospodje: dr. Fran Jurtele, odvetnik in načelnik Hranilnega in posojilnega društva v Ptujju, Janko Lesničar, ravnatelj Zadrudne zveze v Celju, Ivan Studec star., posestnik v Ptujju, Anton Pučkavec, ravnatelj vinarske in sadarske šole v Mariboru, Jakob Klemenčič, posestnik v Središču. Upravni svet in nadzorstvo je vsestransko tako sestavljeno, da smemo upravljeno prerokovati družbi najlepšo bodočnost.

TRŽNA POROČILA.

Novi Sad, 24. aprila (Produktiva borza.) Pšenica baška odnosno sremška (78 kg, 2 odst.) je bila ponujana po 1700, ječmen baški (63 do 64 kg) ponujana po 1900, oves baški odnosno sremški zaključen po 1200, koruza ab Novi Sad zaključena po 1180, koruza ab ladja Donava ponujana po 1140, svinjska mast, baška postaja, netto, ponujana po 8200 K. — Od dne 28. aprila je uvedeno kotiranje v dinarjih.

Zatec, 22. aprila. (Hmelj.) Cene prvovrstnega hmelja 3100 do 3200 Kč, srednjega 3000 Kč za 50 kg. Zadanje dni se je izvršilo precej nakupov.

Kolkovanje vlog za železniške reklamacije. Trgovska in obrtniška zbornica opozarja, da veljajo pri reklamacijskem postopanju glede pristojbin po naredbi prometnega ministrstva št. 37.286 z dne 16. novembra 1921 sledeči predpisi: Reklamacijske vloge, v katerih se prosijo za povračilo voznine, toda ne za refakcije, kakor tudi reklamacije za povračilo škode so proste kolkovine po točki 1 iz zakona o taksah z dne 27. junija 1921, izvzemši one slučaje, v katerih je prošnja neumestna. Pri neumestnih prošnjah je treba doplačati za kolkovino prošnje 2 dinarja, za kolkovino za rešitev 5 dinarjev. Kolkovine proste so reklamacijske vloge samo, v kolikor se nanašajo na prvo reklamacijo. Vse nadaljnje vloge v isti reklamacijski zadevi so podvržene predpisani kolkovini 7 dinarjev. Enako so refakcijske prošnje podvržene kolkovini. Razen tega se ima v smislu zakona o taksah z dne 17. junija 1921 tarifna postavka 33 odbiti od izplačane vsote pol odst. za pobotnice. Za oseje se plača pol odst. dobljene odškodnine. Polnomočji morajo biti kolkovane s kolki 2 dinarja (dlen 15 imenovanega zakona). Trgovska obvestila in nakazila se kolkujejo kakor menice po lestvici I. Glasom obvestitve ministrstva za promet se smatra vsaka urgencia kot nadaljnja vloga, ki je podvržena predpisani kolkovini.

Sestanek naših in češkoslovaških bankirjev. Na zadnjem praškem velikem sejmju se je sklenilo med našimi in češkoslovaškimi predstavniki, delati za vzpostavljeno čim tesnejših vezih med Jugoslavijo in Češkoslovaško. V to svrhu se bodo sestali v kratkem v Beogradu na konferenci naši in češkoslovaški bankirji. Na konferenci se bo razpravljalo o vlogi, ki jo naj prevzamejo banke v svrhu olajšanja trgovine med obema državama.

Amortizacijsko postopanje pri izgubljenih intermih izkazilih 7 odst. posojila. Podpisniki 7 odst. investicijskega posojila, ki so izgubili interima izkazila, morajo pred sodiščem zahtevati amortizacijo tega dokumenta. Ker pa takšno postopanje traja dolgo časa, morajo podpisniki izgubo prijaviti tudi banki, pri kateri so posojilo podpisali. Prijava izgubljenih izkazil je v interesu lastnih pravic, ker drugače banke ne bodo kontrolirale identiteto prinašalca.

Pristanišče v Martinšiči. »Berliner Tagblatt« poroča: Te dni je bil izrečen prometnemu ministru v Beogradu načrt za gradnjo pristanišča v Martinšiči, ki je kraj na obali med Sušakom in Bakrom. Gradnjo bi prevzela neka nemška tvrdka. Stroški bi znašali 37 milijonov dinarjev. To pristanišče, ki bi se imelo zgraditi po najmodernejših predpisih, bi imelo mnogo prostora za izkrcavanje — in bi torej imelo mnogo večjo kapaciteto, nego baroška luka. Prometni minister bo predložil načrt z vsemi bližnjimi podatki o dotični nemški tvrdki ministrskemu svetu v rešenje.

Dobrovoljaška banka d. d. v Zagrebu je začela z rednim poslovanjem v začasnih prostorih na Zrinjskem trgu 9.

Nizke cene v Madžarski pribavljajo tjakaj nebroj tujevc. V Budimpešti prihajajo zlasti Čehoslovaki, ki kupujejo čevlje, obleko in pohištvo. Tako je prišla sedaj za Avstrijo, kjer so cene že dosegle svetovno pariteto, na razprodaje Madžarska.

Nova carinska tarifa v Rusiji. Od 15. aprila je uvedena v Rusiji in zveznih republikah nova carinska tarifa za trgovanje z Evropo.

Kriza v avstrijski tekstilni industriji. Omejitve obratov v avstrijskih bombaznih predilnicah in tkalnicah v zadnjem času niso narastle. Nepovoljniji je položaj v tkalnicah avilnih in bombaznih trakov in v gotovih strokah oplemenitvene industrije. Na Nižjeavstrijskem je bilo v zadnjih tednih preko 7000 tekstilnih delavcev odpuščenih. Na vse srednjeevropsko industrijo teži pritisk nemške konkurence, ki tem bolj otežkoča možnosti razpečanja, čim so produkcijski stroški v Avstriji postali znatno večji, nego v Nemčiji. Nemška konkurenca bi se še znatno bolj občutila, ko bi nemška industrija ne bila tako močno zaposlena za lastno deželo. Usodepolno za avstrijsko tekstilno industrijo je dejstvo, da so nasledstvene države, ki se glavne odjemalke, zlasti Poljska in Madžarska uvedle visokozaščitni carinski sistem. Nadomestem za te izgubljene trge bo Avstrija težko našla.

Nestlejeva in angleško-švicarska družba za kondenzirano mleko je zaključila lansko leto z ogromno zgubo. Do čim je leta 1920 še izplačala 16 in en četrto odst. dividendo, je imela lani izgube nad 92 milijonov šv. frankov. Vzrok izgubi je visoki tečaj šv. franka.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 25.25 — 26.75. Bukarešt 50, Milan 325 — 330, Pariz 615 — 625, Praga 124 — 125, Švica 1225 — 1240, Dunaj 0.89 — 0.96, Budimpešta 9 — 9.50, Varšava 1.75 — 2, valute: dolar 55, češke krone 130, napoleoni 215, marke 28.50, leji 41.50 — 46, lire 302. Banka za Primorje 165. Trgovsko obrtna banka 61 — 62. Brodska banka 91.50 — 93. Hrvat. eskomptna banka 194. Jadranska banka 280. Jugoslovenska banka 119.50 — 120.50. Slavenska banka 120 — 122.50. Prašteditona 1240 — 1245. Rečka pučka banka 108. Slovenska eskomptna banka 165. Srpska banka 185 — 188. Eksploatacija drva 145. Dubrov. parob. družba 1400 — 1420. Goranin 165. Naročna šumska industrija 135 — 140. Našička industrija drva 124 — 127. Gutman 325 — 335. Slavonija 122.50 — 123. Union 725 — 730. Trboveljska premogokopna družba 264.

Beograd, devize: Pariz iskan po 565, Zeneva 1220, Praga zahtevana po 114, Berlin 24.75, Dunaj 0.85, Bukarešt 49, Budimpešta 8.70, valute: avstrijske krone 0.96, 20 K v zlatu 260.

Dunajska borza ni poslovala.

Praga, devize: Berlin 18.30 — 18.70. Curih 993 — 997, Milan 276 — 278, Pariz 477 — 479, London 226.25 — 228.25. Newyork 50.90 — 51.50, Beograd 73 — 74, Sofija 37.95 — 38.15, Dunaj 0.56 — 0.76, Varšava 1.20 1/2 — 1.40 1/2, Budimpešta 6.17 1/2 — 6.57 1/2, valute: n. marke 18.30 — 18.70, švic. franki 988 — 992, lire 253 — 256, franc. franki 474 — 476, angl. funti 225.25 — 227.50, dolarji 50.70 — 51.30, dinarji 73 — 74, levi 36.10 — 36.90, avstrijske krone 0.61 — 0.81, poljske marke 1.20 1/2 — 1.40 1/2, madžarske krone 6.17 1/2 — 6.57 1/2.

Curih: Berlin 1.86, Newyork 514, London 22.74, Pariz 47.65, Milan 27.65, Praga 10.05, Budimpešta 0.66, Zagreb 1.95, Varšava 0.13, Dunaj 0.06 1/2, avstr. žigosane krone 0.06 1/2. Berlin: Italija 1525.05 — 1531.95, London 1240.90 — 1244.10, Newyork 279.40 — 280.10, Pariz 2636.70 — 2643.30, Švica 5578 — 5592, Dunaj 3.55 1/2 — 3.59 1/2, Praga 548.30 — 549.70, Budimpešta 36.20 — 36.20, Sofija 202.70 — 203.30.

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

Tretji se žurijo nazaj v Prištino, da jo dosežejo še pred sovranskim prihodom in se mu bodo lahko predali. Komaj dvakrat so prenočevali in že jih je zlomilo trpljenje. Ko so morali še tretjo noč prenočevati v mrazu pod vedrim nebom sredi globoke in mračne soteske, so izgubili vso hladnost ter se sklenili predati usodi. Do Prištine je begunce še vedno podila vera, od tam pa je romal vsakdo popolnoma obupan.

«Gospod moj, ko sem videl, kako je drhtela deca nocoj vsled mraza sredi ceste, se mi opravičuje znanec, odhajajoč istotako nazaj v Prištino.» joj, gospod moj, takrat mi je tukaj le nekaj počilo. Vso noč sem bedel, vsega sem se sikel, da pokrijem otroke, toda vse zaman nič ne pomaga, prenočevati moram pač pod milim nebom sredi klanca. Zakaj naj bi sedaj vodil deco v gotovo propast. Nazaj pojdem in se udam, naj se zgodi kar hoče. Če mene zakoljejo, se usmilijo morda otrok. Lahko je, da bo morda tudi med njimi oče, ki je zapustil svoje otroke doma, če ne...»

Prekine, preslab, da bi razpredel vso misel, samo z roko zamahne, kakor bi hotel reči: naj se zgodi kar hoče! in ves solzan pristavi:

«Z bogom bratje!» In vrača se, v nasprotno smer, kamor odhajamo mi, toda ne več v svojo domovino.

Enako se mi je zgodilo, ko sem po dolgem času prihitel domov in poljubil mrtvo mater.

Tu pred vasio smo stali v blatu, več kakor uro in šele pozno se je pred nami zredilo, da smo se lahko približali vaškim kočam. Ljudstvo jih je že davno napolnilo, na vseh dvoriščih se nahajajo tabori beguncev in njihove živine, povsod gore ognji, povsod vre že voda v loncih. Gladni in prezebli mehčajo v razgreti vodi svoj kruh, da potolažijo svojo lakoto. Za plotovi razpenjajo šotore; poleg ceste popravljajo vozove; med njimi švigajo oficirji, z različnimi po-

48 vežji; sliši se stok ranjencev in bolnikov, mlo prosečih za prenočišče. Utrujena živina prha in komaj pričakuje, da ji polože hrano.

Bosonogi Arnavčiči začudeno motre to gnečo, ker redkdkaj se je zgodilo, da je po tej cesti peljalo več voz naenkrat.

Vsak otrok si je sredi gneče prilastil kako stvarico. Ta podkivico, drugi prazno škaflijo konzerv ali kaj podobnega. Po vasi hodijo vojaki in begunci, zadovoljujejo se z vsako stvarjo, kar pač najdejo. Pranašajo vodo, slamo, tretji iščejo žganja, da napolnijo po dvajset čutaric svojih prijateljev, katere tare druga skrb. Tudi mlado drevesce je dobro in kdor ga je našel, ga žurno vleče, da zapali ogenj.

«O greh, o kakšen greh, mladico je posekal», se je vzbudil čut gospodarja v srcu starega tretjepozivnika.

«Greh bi bil, če jaz poginem» se brani vojak. «Ogreti se moram, drevo bo zopet zrastle, jaz pa nikdar več.»

Pojavila se je baterija s fronte. Če bo tudi ona odšla dalje, pomeni njen odhod v Prizren za nas prav neprijetno presečenje. Zakaj je baterija zapustila kačaniško fronto, zakaj se tako žuri v Prizren? Kdo ve, če ne preti tudi pri Prizrenu nova opasnost in mi pravzaprav ne gremo nasproti svoji rešitvi, marveč naravnost v še večjo past.

«Če se pomisli», prične pojasnjevati svečenik, kateremu brada na videz kar izpod šajkače raste, potegnjena čez ves obraz, če se pomisli, da se v resnici nihče več ne briga za operacije na Rački...»

«Kako da ne?» uporeka narednik. «Ti ne, jaz tudi ne, toda briga se poveljstvo.»

«Tako da, imaš prav», se oglasi poleg mene malo človeče.

«Ne brate, drugače stoji stvar. Ta fronta kačaniška in gillanska je prevzela vso pažnjo nase. Toda Avstriji se spuščajo ob lbru v sredino.»

«Pa kaj potem?» ga prekine malo človeče.

«E, ob lbru se lahko pride v Peč, iz Peči v Djakovico, od tam na Drin in vsa pota bodo zaprta.»

«Toda Debar in Bitoli?» se posmehne zopet mali, kakor bi hotel reči: «aha, zdaj sem te vjel.»

«Pop skomizne z rameni in pojasnuje svojo misel. Približa se tudi živinozdravnik, ki išče svojega poveljstva ter glasno vsklikne:

«Aha, tam je Mladža» in se rine skozi gnečo, da bi dospel do poveljnika svojega znanca, ki mu razodene vzrok, zakaj se baterija umika iz fronte v Prizren. Ubogi doktor, še vedno debel kakor tisti čas, ko je nadziral beograjske klavnice, mora sedaj skakati preko voz, preko trga, da dospe do poveljnika baterije. Med tem časom pa že artileristi odhajajo in v tej gneči sem izgubil svojega znanca, doktorja izpred oči. Srečal sem ga pa pozneje in on mi vse razburjen šepetaje:

«Umikajo se, nobenega streliva nimajo več, toda prosim vas, ne pripovedujte tega, kajti zaupna zadeva je.»

«O dobrodušni lakovorni doktor, kakor vsi živinozdravniki, on je še ta trenutek pred Štimmo mislil, da je naš polom zaupna zadeva.»

Na levi obali reke se množica razkropi, vsakdo išče svojega prenočišča, bodisi pod vozom ali pod streho, ali za plotom, samo da najdejo suh prostorček. Toda zaman! Do zadnje pedi zemlje, je vse zasedeno.

V takih slučajih se včasih prav rada združi sebičnost z velikodušnostjo. Toda poslednje boste srečali samo pri ljudeh, katerim niste ničesar dobrega naredili.

«Prenočišča iščeš?» me vpraša sočutno star vojak, stoka-joč pod težkim tovorom.

«Iščem» mu odgovorim ves utrujen.

«Kar z mano, če ti je povšeč; Koliko vas je?»

Povem število.

«Ni dobro, ampak glavo že skriješ.»

«E, dobro je, kakor že, ker vse je dobrodošlo, kar ni ulica in blato.»

«Hlev je poln živine in gnoja.»

«Pa je streha?»

«Je!»

«Pa kaj nam živina? Dragi, ali smo mi boljši od nje?» (Dalje prihodnjik.)

Zveza kulturnih društev

Namen in naloga.

II.

ZKD. v Ljubljani hoče biti središče naprednih kulturnih društev v Sloveniji. Stavila si je nalogo, da podpira gmotno in duševno postojajoče nepolitično organizacije, ki delujejo, da obudi in poživijo speče in nepotrebne odpravi in da ustanovi nove, kjer bi se izkazala potreba, zlasti v kulturno najbolj zapuščenih krajih. Vse skupaj pa hoče strniti v mogočno celoto. Zveza naj bi bila krepko telo, po katerem se pretaka zdrava, sveža kri.

K zvezi naj bi pristopile vse čitalnice in bralna društva; dalje akademična, pevška, športna, podporni, gasilna, opeševalna in druga prosvetna društva, ki niso politična. Sokolska društva, oziroma njih izobraževalni ali dramski odseki so s pristopom «Zaveza» k Zvezi postala njeni redni člani; isto velja za učiteljska društva, ker je «Učruženje» prijavielo pristop svojih društev iz Slovenije.

III.

Delo: Kako pa si je Zveza zamislila svoje delo, da ne bo brezplodno in da bo dosegla svoj namen? 1.) Potom ljudskih knjižnic, potom izdajanja dobrega in cenenejšega ljudskega tiska, zlasti pa potom poljudnih predavanj naj bi se širila prosveta med najširše sloje našega naroda. ZKD. naj bi bila tieta centrala, ki bi pridobila zadostno število predavateljev, ki bi organizirala primerna predavanja in razgovore o vseh strokah človeškega znanja v mestu in na deželi in ki naj bi v principu krila nastale stroške. — 2.) Po deželi vlada veliko zanimanje za dramske predstave. Občuti pa se splošno pomanjkanje primernih ljudskih iger. Različna naša društva imajo prav vsled tega neverjetne težave. Dobre volje jim ne manjka. ZKD. naj bi prisločila na pomoč! S kostumi in kušami imajo podeželni odri velike sitnosti, tudi tu naj pomaga Zveza. — 3.) Mladina se je z največjim veseljem oprijela glasbe in petja. Ustanovili so se razni orkestri in pevski zb. Pri-razvijajo pa jim godal, glasovirjev, harmonijev, nimajo potrebnih knjig, not in

spretnih pevovodij. Zveza naj bi jim bila po možnosti na roko. Treba je materijalne podpore, pa tudi gotovega nadzorstva. — 4.) Tudi na polju umetnosti bi se dalo marsikaj napraviti. Ustanovil naj bi se urad, ki bi zbiral najrazličnejše pojave umetniškega čustvovanja v našem narodu (šipke, pisanice, pipe itd.). Ljudstvo se mora poučiti, da začne te stvari polagoma razumovati. Na mestu bo marljiva propaganda potom razstav in filmov. Zveza bo imela tudi tu dosti dela, ki ga bo pa mogla uspešno vršiti le ob primerni državnii podpori. — 5.) Važno ulogo v prosvetnem delovanju bodo imeli društveni domovi. Naše geslo bodi, da spravimo polagoma vse kulturno življenje in delovanje iz gostiln — v šole in društvene domove. Ta akcija teče sicer posebej, a vendar v okvirju ZKD. Izvršile so se in se bodo razne adaptacije, zgradili se bodo novi domovi in pospešila dovršitev še pričetih, pa še ne dovršenih stavb.

IV.

Odseki. Prvoino je bilo nameravano, da se ustanovi poleg centrala in bivšem Stajerskem celjski in mariborski odsek ZKD., ki naj bi bila nekaki kulturni središči za naša društva na Stajerskem, za katera bi bila Ljubljana kot centrala malo predaleč. V prvi vrsti bi veljalo to seveda za predavanja. Naloga omenjenih odsekov bi namreč bila, nastopati inicijativno glede predavanj in narodnih prireditvev v njihovem okolišu, nadalje potom česopisja in osebnega vpliva delovati na to, da se prijavijo k Zvezi vsa naša društva in skrbeti, da se po potrebi ustanove nova. V vseh drugih za-

devah naj bi se obračala društva naravnost na centrala. Čeprav pa se zaenkrat omenjena odseka formalno nista konstituirala, se je vendar vršilo v minulemu letu prosvetno delo v njih okoliših v tem zmislu. Dobro bi bilo, ako bi se ustanovili taki odseki tudi v drugih večjih krajih, n. pr. v Kranju in Novem mestu. Njih naloga bi bila edino ta, da zberejo okoli sebe nekaj agilnih predavateljev in govornikov, ki bi bili po potrebi na razpolago našim društvom v bližini. To bi bilo zvezano z dosti manjšimi stroški, kakor če bi vedno moral hoditi predavatelj iz Ljubljane. Tudi te stroške naj bi nosila centrala.

DRŽAVNA BORZA DELA.

Pri vseh podružnicah «Državne borze dela» v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 9. do 15. aprila t. l. dela 206 moških in 250 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 288 moških in 267 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 48.

Delo iščejo: viničarske družine, strojni in stavbni ključavničarji, kovači, krojači, šivilje, peki, mlinarji, mesarji, sodlarji, natakariji, natakarike, dninarji, dninarice, vzgojiteljice, pisarniške moči, vajenci, vajenke itd.

V delo se sprejmejo: rudarji, čevljarji, mizarji, zidarji, tesarji, strojni in stavbni ključavničarji, viničarji, viničarske družine, sodarji, črkostavci, vzgojiteljice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

Vremensko poročilo

Ljubljana, 26 aprila 1923.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	756.7	7.5	jug. vzh.	več obl.	30
Ljubljana .	14.	754.6	14.0	jug. zap.	"	—
Ljubljana .	21.	754.7	8.5	sev. vzh.	jamo	—
Zagreb . . .	7.	753.3	9.0	brevetra	oblačno	21.0
Beograd . . .	7.	750.8	10.0	jug. vzh.	deš	1.0
Dunaj	7.	756.7	6.0	zapad	oblačno	1.0
Praga	7.	—	—	—	—	—
Inomost . . .	7.	756.9	1.0	brevetra	oblačno	—

V Ljubljani barometer stanov., temper. nizka. — Solnce vzhaja ob 4:55, zahaja ob 19:04.

Pletenine,

raznovrstne, damske majlice in bluze, jope, otr. perilo, gamaše, dokolenice, sviterje, čapice itd. lastnega izdelka priporočila 1120

Pletenine CIRIL VAJL, Kranj.

Dežne plašče

za dame in gospode v veliki izbiri priporočila trdka A. & E. Skaberne, Ljubljana, Mestni trg 10. 1124

Proda se

stvarna vogeljna parcela ob jedni glavnih cest mesta, v neposredni bližini Glavnega kolodvora. Poizve se v pisarni dr. Josipa Šrablovica, odvetnika v Ljubljani, Sodna ulica št. 11. 1188

Danes in jutri

prodaja mesa

v Šolskem drevoradu kg K 24—28.

Vinska veletrgovina.

Eksport.

„VINARIA“

1186

delniška družba vinogradnikov v Ptujju

priporočila svoje

bogato zalogo namiznega, kakor sortiranega vina iz haložkih in ljutomerskih gorc.

Solidna dobava po ugodnih cenah!

Znameniti roman „Jutra“ FRANK MELLER

Blagajna velikega vojvode

je izšel v ponatit in se naroča pri

upravnistvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Broširan velja 10 Din, po pošti 75 p več.

Istotam se dobi tudi knjiga: Prigode gospoda Collina.

Cena 5 Din, po pošti 75 p več.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: 2013

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munska ulica 19.